

Meddelande i fosterländska frågor

Vardagstryck

National Library
of Sweden

Meddelanden i fosterländska frågor.

Urtima riksdagen.

I.

Frihandelsvensterns agitation söker verkligen, så godt den kan, rätta sig efter den gamla regeln att skicka sig efter tiderna. För några år sedan sökte den locka eller skrämman till sig valmännen genom ropet om »svälttullar», som skulle utarma vårt folk. Men då tullarne nu visat sig i stället hafva ökat landets produktion, samt gifvit ökade arbetstillfällen och arbetsförtjenst i stället för den förutspädda motsatsen, så måste andra agitationsfraser tillgripas. Bland dem intar ropet mot den urtima riksdagens beslut en framstående plats. Man hoppas att härigenom bibringa åtminstone en del af valmännen den föreställningen, att de fattade besluten voro dikterade af egen nytta och partisyften, och att deras följd skall blifva ekonomisk ruin eller införande af någon slags militärdespotism.

Låtom oss tillse, om dessa anklagelser emot den urtima riksdagen äro på något sätt befogade.

Till en början må då framhållas, att det omnämnda riksdagsbeslutet icke införde allmän värnplikt, ty den fans i *Sverige förut*. Redan före 1892 var hvarje härför lämplig svensk man skyldig att gå ut till landets försvar så snart en fiende anföll vårt land. Men deremot lemnade honom fosterlandet icke förut den öfning i vapnens bruk, som är nödvändig, om han skulle kunna med framgång fullgöra sitt värf. Man har icke olämpligt sagt, att under den gamla ordningen dömde lagen Sveriges värnepliktiga ungdom till att gagnlöst offras för fiendens kulor. Genom den urtima riksdagens beslut om större öfning för beväringen har detta olyckliga förhållande ändrats. Nu har vår ungdom icke blott skyldighet att försvara sitt land, den får också skicklighet att göra det. Om den olyckan drabbar oss, att vi nödgas med vapen i hand värna vår sjelfständighet, skall vår ungdom ej sändas ut att ändamålslost offras, utan den skall kunna med hopp om framgång våga lif och blod för fäderneslandet. Detta är den viktigaste frukten af urtima riksdagens beslut, och hvar finnes den svenske man eller qvinna som har panna att tadla den? Det beslutet är icke blott en garanti för vårt lands framtida bestånd, det är också en »gård af barmhertighets» mot våra värnepliktige.

Den urtima riksdagen har vidare förbättrat organisationen af vår armé och särskildt ökat försvarsstyrkan i Norrland, den landsdel, som är mest hotad af ett fiendtligt anfall. Dessa förbättringar äro, såsom från alla håll erkännes, af den allra största betydelse för vår armés krigsduglighet.

Slutligen må erinras, att den urtima riksdagen icke nöjde sig med att införa 90 dagars öfning för beväringen, den beslöt äfven att de värnpliktige under sin öfningstid skola erhålla en ersättning af 50 öre per dag. Ett så högt dagtraktamente torde icke förekomma i något annat land; i Schweiz är det t. ex. blott 32 öre. Detta är ett nytt bevis på riksdagens omtänka för de värnpliktige särskildt för de mindre bemedlade bland dem. Ty äfven i ekonomiskt afseende är öfnings-tiden ej förlorad, för mången torde det vara en afsevärd förmån att jemte kläder och föda erhålla detta såsom ren behållning, helst dagens arbete var egendadt till hans egen nytta, och den undervisning, som gifvits, skall vara af gagn för honom äfven i det fredliga arbetet. Ty den militära utbildningen inplanterar äfven ordning och påpasslighet, egenskaper, som krävas i fredens lika mycket som i krigets värf. Detta riksdagens beslut bör med så mycket större tacksamhet erkännas af de mindre bemedlade klasserna, som det medför ganska betydliga utgifter för statsverket.

Och för dessa åtgärder öfverhopar man riksdagens majoritet med de bittaste anklagelser, och de radikala fordra, att man skall straffa dem, som dertill medverkat, vid de förestående riksdagsmannavalen. Sveriges folk torde dock hafva en annan uppfattning af saken. Icke ens de, som ropa högst, torde hysa några förhoppningar, att deras utfall skola vinna genklang hos tänkande medborgare. Utan de vreda ropen mot den urtima riksdagen äro väl snarast ett uttryck för harm och missräkning att vår nuvarande regering lyckats genomföra denna vigtiga reform och derigenom vunnit en prestige, som för det radikala frihandelspartiet är en obehaglig sak, och som det derför söker förneka eller förringa.

Urtima riksdagen.

II.

Vid anfallen mot den urtima riksdagens beslut skjuter man hufvudsakligen fram penningfrågan. Det är ju en känd sak, att fantasien kan friast röra sig med siffror, under det att å andra sidan respekten för dem är så stor, att mången tar fantasifostren för verklighet, så snart de dölja sig bakom siffror.

Det är nu visserligen en sjelfklar sak, att allting kräver omkostnader och icke minst en ny härordning. Den längre öfnings tiden, uppsättningen af nya regementen o. s. v., allt detta kostar pengar. Men liksom den enskilde måste staten göra uppoffringar för ändamål, som visa sig vara alldeles nödvändiga, och just ett sådant afsägs med den nya härordningen. Vår gamla arméorganisation var sämre än något annat lands utom Norges; den måste förbättras, om vi skulle kunna hoppas att försvara vårt lands oberoende. De utgifter, som kräddes för att ändra detta missförhållande voro alltså de allra nödvändigaste staten kunde göra. Fordras något ytterligare bevis härför, så finnes ett sådant i det förhållandet, att härordningsfrågan i mer än 20 år stått på dagordningen, att man försökt alla möjliga sätt att få den löst och att största delen af vårt folk med jubel mottog budet om att detta lyckats.

Hvad man nu från vensterhåll invänder mot dessa utgifter är, att de voro alltför stora, att vårt land icke skall kunna bära dem. Här äro vi nu inne på framtidens område, der, som bekant, alltid spåmännen brukade röra sig. Mot de onda förutsägelserna skulle helt enkelt kunna anföras, att Sveriges regering och riksdag efter noggrann pröfning af hithörande förhållanden kommit till en alldeles motsatt åsigt. Och deras omdöme borde dock väga något mera än de okända olycksspåmännens. Hårtill kommer, att alla andra länder (utom Norge) haft råd till än större utgifter för sitt försvar samt att vår härorganisation är bygd på den största sparsamhet. Den utgift, som man egentligen framdrager såsom bevis på egen nytta, slöseri o. s. v. är kostnaden för grundskatternas och indelningsbesvärens afskrifvande, 6,7 mill. kronor årligen. Men härvid förgäter man, att det var en gammal öfverenskommelse, att dessa utgifter skulle öfvertagas af staten, då en ny härordning antogs, att denna öfverenskomst var baserad på hvad de flesta ansett vara billighet och rättvisa samt att armékostnaderna endast *skenbart* härigenom ökades, ty äfven förut utgingo ju dessa pengar ur de skattdragandes fickor. För öfrigt var väl denna reform den, som de olika partierna bäst enade sig om, då ju båda landtmannapartien ställt den på sina program. Nu lätsas det gamla landtmannapartiets anhängare i pressen icke derom, ty då det nu för dem gäller att vinna städernas radikaler, förbiser man betydelsen af den beslutade skattereformen. I stället öfverdrifver man orimligt de bördor, som drabba de

värnpliktige, under det man icke erkänner de stora förmåner, som komma dem till del, och det gagn, värnpligtens fullgörande medför för deras framtid. Och man vill i penningar uppskatta den tid, som användes för beväringsofningarna, hvarigenom man kommer till stora summor, som anses ytterligare öka kostnaderna för försvaret. Den som vill årligt se saken sådan den är, måste erkänna icke blott att hvad vi vunnit för försvaret väl motsvaras af de ökade utgifterna, utan ock att dessa ej äro större än att landet har förmåga att bära dem.

En olikhet.

Sveriges förhållande i tvisterna med Norge under de gångna 80 åren kan karaktäriseras såsom en eftergifternas politik. Men det var i bestämd opposition till möjligheten af vidare *ensidiga* eftergifter mot Norge, som den svenska riksdagen den 12 april med sällspord enighet uppträdde mot Norges anspråk att efter sitt godkännande få ordna det gemensamma konsulatväsendet.

Trots detta riksdagens uttalande har det Gamla landtmannapartiet i sitt program icke intagit en klar svensk ståndpunkt, utan endast tillkännagifvit sin anslutning till utrikesministerns yttrande den 14 januari, i hvilket denne sätter i utsigt en för båda rikena tillfredsställande lösning af frågan om den gemensamma utrikesstyrelsens ordnande på likställighetens grund med en gemensam utrikesminister, svensk eller norsk man utan att dock dervid betona, att likställighet i skyldigheter från svensk sida måste krävas såsom villkor för likställighet i rättigheter. Detta utrikesministerns yttrande må väl erkännas såsom en välbetänkt förklaring från den svenska regeringen vid det tillfälle, då det uttalades, men det innebär ej och har ej heller varit afsedt att innebära ett program i den norska frågan. Om ett parti säger sig gilla detta uttalande, så kan man icke deraf sluta sig till dess ställning i unionsfrågan. Man vet väl, att detta parti vill medgifva Norge rättigheter, som det nu icke eger, men man vet icke om det vill bryta med den unionspolitik, som Sverige olyckligtvis följt, alltsedan unionen stiftades.

Det är väl bekant, att Gamla landtmannapartiets ledare lifligt sympatisera med de norska radikalerne och önska tillmötesgå dessas planer långt mera än den allmänna meningen i vårt land. Rent ut kan ej detta sägas till de svenska valmännen, man inhöljer derför sina tankar i ord, som till intet förpliktiga utan som lemna fritt spelrum för hvilka medgifvanden som helst.

I motsats härtill förklarar det *Nya landtmannapartiets* program, att unionen må vårdas och stärkas genom reformer på grundvalen af *likställighet i såväl skyldigheter som rättigheter*. Det är att klart och tydligt uttala den svenska ståndpunkten i unionsfrågan. Det är lika obilligt som orimligt, att Norge skall dela alla förmåner med Sverige, men göra nästan intet för det gemensamma försvaret. Det är mer än så, det är vanhedrande att låta våra rättigheter falla för den norska stortingsmajoritetens oförsynta anspråk.

Den svenske valman, som har känsla för sitt lands värdighet, som har blick för den sanningen att ökade rättigheter medföra ökade skyldigheter, som icke vill lägga krig och fred i en otillräknelig norsk stortingsmajoritets händer utan *betrygga garantier*, han har sålunda ej svårt att välja emellan de båda landtmannapartien. Endast det Nya landtmannapartiet har gifvit klart besked, att det vill på allvar värna unionen och, hvad mer är, värna Sveriges heder.

